

НАРЪЧНИК ПЪРВА ПОМОЩ

IMPROVE!

ОВЛАСТЯВАНЕ ЗА РАЗВИТИЕ.

УСПЕШНА ИНТЕРВЕНЦИЯ И ПРЕВЕНЦИЯ
СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

improve
empower

НАРЪЧНИК ПЪРВА ПОМОЩ

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Този проект (2016-1-IE01-KA204-016906) е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Цялото съдържание на настоящия документ отразява само възгледите на автора и Комисията не носи отговорност за съдържащата се в него информация.

СЪДЪРЖАНИЕ

Обхват и Цел	5
Въведение	6
1. Форми на Домашното Насилие	7
1.1 Физическо насилие	7
1.2 Психологическо насилие.	8
1.3 Сексуално насилие	8
1.4 Икономическо насилие	9
2. Белези на домашно насилие	9
2.1 Физически симптоми	9
2.2 Психосоматични симптоми	10
2.3 Психосоциални симптоми	10
2.4 Поведенчески симптоми.	10
2.5 Психични разстройства	10
3. Цикъл на насилие	11
3.1 Колело на властта и контрола: Моделът Дулут.	12
4. Законова рамка.	13
4.1 Препоръки на глобално ниво.	14
4.2 Законови инструменти за защита правата на жените, преживели насилие	14
4.3 Европейски Инструменти	15
4.4 Имплементация и Мониторинг.	16
5. Как да действаме: Оценка и Управление на Риска	16
5.1 Оценка на риска	17

5.2	Организационни Процедури	17
5.3	Управление на риска	18
6.	Как да комуникираме с жена, която е преживяла насилие	20
7.	План за безопасност: Съвети за минимизиране на риска	21
7.1	Съвети: В случай на спешност	21
7.2	Съвети: Защита в пределите на жилището	22
7.3	Съвети: Как да предпазим децата	22
7.4	Съвети: Как да подсигурите безопасността, когато сте навън	22
8.	Полезни източници, включващи реални житейски истории и съвети от жени, преживели домашно насилие и експерти.	23
8.1	Обучение за професионалисти	23
8.2	Реални истории и съвети от жени, преживели домашно насилие и експерти. . .	23

ПОРЕДИЦА ОТ ИНОВАТИВНИ ПРОДУКТИ EMPROVE

Онлайн платформа и Мисии	25
Брошура с Добри Практики	29
Набор от Препоръки за промяна в държавната политика.	30

ОБХВАТ И ЦЕЛ

Наръчникът Първа Помощ на EMPROVE бе реализиран в рамките на проекта EMPROVE Овластяване за развитие, Успешна интервенция и превенция срещу домашното насилие, финансиран от ЕС (2016-1-IE01-KA204-016906).

Една от основните цели на проекта е да овласти преживелите домашното насилие чрез подобряване на подкрепата, която им се предоставя и по-специално чрез подкрепа за изграждането на капацитет на персонала, който поема първоначалната грижа за жените, чрез разработване на обучения и ресурси. Действително, настоящият Наръчник е адресиран до професионалистите, които се занимават с жените преживели домашно насилие и предоставя ключова информация за това как да се идентифицира, оценява и управлява риска, свързан с домашното насилие. В допълнение, настоящото ръководство съдържа полезна информация за всеки - работодател, колега, приятел. Предвид ужасяващата статистика по отношение на големия брой жени, засегнати от различни форми на сексуално или физическо насилие, целта от най-висок приоритет за всеки от нас би следвало да бъде да е подготвен да окаже подкрепа от ПЪРВА ПОМОЩ в някаква форма за жена в нужда.

Въпреки че, домашното насилие засяга както жени, така и мъже в хетеросексуални, така и хомосексуални връзки, Наръчникът се фокусира главно върху домашно насилие над жени, причинено от техния съпруг. EMPROVE използва Истанбулската конвенция и раздел 9 от Европейската директива за Защита на Жертвите на престъпления (2012) като рамка за имплементацията на всички интелектуални продукти.

От една страна, Наръчникът обяснява всички форми на домашно насилие, изброява техните симптоми и психичните разстройства, които могат да бъдат считани като белези за Домашно насилие, и обяснява така наречения Цикъл на насилие. Освен това той предоставя преглед на правната рамка, която защитава, подпомага и подкрепя преживелите домашно насилие от международна, Европейска и национална гледна точка. След това Наръчникът предлага конкретна и практическа информация за това как да оценим и управляваме риска, свързан с Домашното насилие и как да комуникираме правилно и ефективно с жени, преживели насилие. Освен това предоставя практически съвети за жени, преживели домашно насилие, чрез които да минимизират риска в някои ситуации. И накрая, Наръчникът изброява няколко линка към полезни връзки с предложения за обучителни ресурси за професионалисти, реални истории на преживели насилие, както и съвети от експерти. Стилът е кратък и директен, тъй като ръководството е предназначено за незабавна и бърза консултация, в случаи на нужда.

ВЪВЕДЕНИЕ

Скорошно Европейско проучване, включващо участници от всички 28 страни членки и отразяващо преживяванията на 42 000 жени в рамките на цяла Европа, успя да улови истинското лице на домашното насилие в ЕС за първи път. Данните от изследването с демонстрират стряскаща тенденция - една от 3 жени е преживяла физическо и/или сексуално насилие от 15 годишна възраст нататък. Професионалистите, които работят с жени, преживели насилие, трябва, на първо място, да имат ясна представа за най-честите и разпространени стереотипи, отнасящи се до Домашното насилие, като например:

Домашното насилие не означава само физическа злоупотреба.

Жената, преживяла домашно насилие, може да няма никакви физически белези от нападение (охлузвания, рани или фрактури). Унижението, обидите, ругатните и заплахите, са болезнени също колкото физическите удари.

Домашното насилие се случва във всички прослойки на обществото.

Домашното насилие се случва във всякакви семейства и взаимоотношения. Представители на всякаква социална класа, култура, религия, сексуална ориентация, материален статус, възраст и пол могат да бъдат жертви или причинители на домашно насилие. От друга страна, въпреки че нивата на доходите не влияят на това дали човек е жертва на насилие, те влияят на самата реакция на това събитие. Често е по-лесно човек да държи насилието скрито, когато има пари и значими приятели, но то все пак се случва. Освен това жените от средна и висока класа е по-малко вероятно да потърсят помощ в случай на домашно насилие, защото се срамуват.

Стереотип: Употребата на алкохол и наркотици е основна причина за домашното насилие.

Въпреки, че алкохолът и наркотиците често пъти се асоциират с домашното насилие, те не са причина за него. Те могат да увеличат агресивното поведение и да предизвикат инциденти с насилие у дома, като създадат оправдание за агресивното поведение на мъжа, но алкохолът и наркотиците не са определящи фактори за домашната агресия. Много мъже, които бият жените си не пият, а тези, които пият често продължават да бият жените си, дори и след като спрат да пият. Така, че е по-коректно да кажем, че двата проблема могат да съществуват по едно и също време, отколкото че едното предизвиква другото.

Стереотип: Домашното насилие е проблем между съпруг и съпруга.

Домашното насилие не е частен проблем, въпреки че много често се третира по този начин.

Престъплението дори извършено в частен дом, зад затворени врати отново е престъпление. Избягването му не означава, че домашното насилие е изчезнало, а просто е доказателство, че все повече жени и деца се справят сами.

Това са само някои от широко разпространените стереотипи. За съжаление съществуват още много. Ако те заинтригувахме и искаш да научиш повече по темата, можеш да посетиш нашата онлайн платформа ТУК: <https://emprove.goodworky.com/bg>

За повече информация за всяка една от темите в Наръчника, постете:

<https://emproveproject.eu/bg/narachnik-parva-pomosht/>

1 ФОРМИ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Съществуват четири основни форми Домашно Насилие:

- ➔ Физическо
- ➔ Психологическо
- ➔ Сексуално
- ➔ Икономическо

1.1 Физическо насилие

Физическото насилие е преднамерена употреба на физическа сила, която причинява нараняване, увреждане или смърт. То включва:

- ➔ Побой, шамар, удряне, ритане;
- ➔ Бутане, хвърляне;
- ➔ Хвърляне на предмети;
- ➔ Хващане, душене, разтърсване;
- ➔ Драскане, щипане, хапане, плюене;
- ➔ Задържане насила, ограничаване;
- ➔ Нападение, нападение с оръжие;
- ➔ Изгаряне, замразяване;
- ➔ Мъчение.

1.2 Психологическо насилие

Психологическото насилие може да бъде разделено на:

- ➔ Преследване
- ➔ Духовно насилие
- ➔ Други форми на психологическо насилие

1.2.1 Преследване

Преследването се отнася до повтарящо се поведение, което предизвиква силен страх у жените, преживели насилие. Следенето на интимния партньор може да се случи по време на връзката – следене отблизо на действията на партньора или след прекратяване на интимните взаимоотношения, когато преследващият търси начин да върне партньора си обратно или пък иска да нарани своя бивш партньор като наказание за напускането му. Използваните тактики са:

- ➔ Проверка на телефонните разговори на жената и на кореспонденция в използвания от нея на компютър;
- ➔ Наблюдение на със скрити камери;
- ➔ Проследяване на маршрута, чрез използването на GPS, както и физическо следване на жената;
- ➔ Използване на обществени записи, онлайн търсене или ползване на услугите на частен детектив, който да намери жената;
- ➔ Контакт с приятели, семейство, колеги или съседи за получаване на информация за жената;
- ➔ Повтарящи се телефонни позвънявания и затваряне на слушалката;
- ➔ Изпращане на нежелани пакети, картички, подаръци или писма;
- ➔ Ровене във вещите и боклука на жената;
- ➔ Увреждане на дома, колата или друга собственост на жената;
- ➔ Заплаха за нараняване на жената или нейното семейство, приятели или домашни любимци.

1.2.2 Духовно насилие

- ➔ Използване на религията или духовните вярвания на съпругата или интимния партньор за манипулация;
- ➔ Ограничаване на партньорката от практикуване на нейните религиозни или духовни практики;
- ➔ Подигравка с религиозните или духовни вярвания;
- ➔ Принуждаване на партньорката да приеме факта, че децата ще се отглеждат във вяра, за която тя не е дала съгласието си.

1.2.3 Други форми на психологическо насилие

- ➔ Крещене, пищене, викане по име;
- ➔ Унижаване, подигравки и критикуване на жената когато е сама или в компания;
- ➔ Притежание, изолация от семейство и приятели;
- ➔ Обвиняване на жената за действията и чувствата на насилника;
- ➔ Внушаване на жената, че тя е безполезна;
- ➔ Внушаване на жената, че няма начин да излезе от интимните взаимоотношения.

1.3 Сексуално насилие

Сексуалното насилие включва:

- ➔ Принуждаване на някого да участва в нежелан, опасен и унизителен полов акт;
- ➔ Използване на нежелано сексуално предимство, за да се упражни власт над някого;
- ➔ Принуждаване на някой да гледа порно или да участва в заснемането на порнографски филм;

1.4 Икономическо насилие

Икономическото насилие е форма на домашно насилие, при която насилникът използва парите като инструмент за контрол над партньора.

Този тип насилие включва :

- ➔ Задържане на икономическите ресурси като пари, кредитни карти, за да може жената да моли за тях;
- ➔ Кражба на пари и други ценности или измама на партньора;
- ➔ Задържане на материални ресурси като храна, дрехи, медикаменти или подслон;
- ➔ Възпрепятстване на жената от започване на работа или завършване на образование.

БЕЛЕЗИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Белезите, които могат да подскажат насилие са физически, психосоматични, психосоциални, поведенчески симптоми или психични разстройства.

2.1 Физически симптоми

- ➔ Синини;
- ➔ Наранявания;
- ➔ Избиване на зъби;
- ➔ Счупвания (ребра, зъби, кости);
- ➔ Изместване (най-вече на челюстта и рамото);

- ➔ Проблеми със слуха;
- ➔ Гинекологични проблеми;
- ➔ Черепна травма.

2.2 Психосоматични симптоми

- ➔ Симптоми на страх (хипервентилация, треперене, изпотяване, замаяност, болки в стомаха, сърдечна болка, респираторни проблеми, безсъние)
- ➔ Симптоми на безсилие (слабост, депресия, умора)
- ➔ Симптоми на напрежение (главоболие, нарушения на съня, болки в стомаха, менструални нарушения)

2.3 Психосоциални симптоми

- ➔ Чувство на вина
- ➔ Срам
- ➔ Състояние на обща тревога
- ➔ Липса на концентрация
- ➔ Отрицателно самовъзприемане
- ➔ Социално изключване
- ➔ Проблеми във взаимоотношенията
- ➔ Проблеми със сексуалността
- ➔ Задържане на емоциите
- ➔ Амбивалентни емоции

2.4 Поведенчески симптоми

- ➔ Пасивно и/или подчинено поведение
- ➔ Видима нервност
- ➔ Нужда винаги да си в близост до партньора
- ➔ Използване на изрази като: „моят съпруг направи..... / той няма да ме изостави...”

2.5 Психични разстройства

- ➔ Раздвоение на личността
- ➔ Суициден риск (автодеструктивно поведение)
- ➔ Дисоциация (частично или пълно разпадане на нормалната интеграция на съзнанието на личността)
- ➔ Психотично поведение

3 ЦИКЪЛ НА НАСИЛИЕ

Всеки един от случаите на насилие има своя специфика и изисква определен план, който в психологията е познат като цикъл на насилствения акт или колело на насилието. Трябва да вземем предвид, че насилникът не извършва насилието веднъж; той ще повтори при всеки удобен момент, и този цикъл ще продължи до момента, в който жената, преживяла насилие, се реши да сложи край на насилствената връзка. От терапевтична гледна точка, за да се спре насилието, трябва да се опитва и промени отношението на жената, преживяла насилие, а не това на насилника.

ФАЗА НА МЕДЕНИЯ МЕСЕЦ ИЛИ НА РАЗКАЯНИЕТО

Извършител: извинява се, обещава да отиде на терапия/да проведе лечение за злоупотреба с алкохол или наркотици. Изпраща подаръци. Обещава, че насилието ще спре. Заявява любовта си.

Реакция на жената: Съгласява се да остане/ да се върне/ да го приеме обратно. Чувства се щастлива и обнадявана.

ФАЗА НА НАТРУПВАНЕ НА НАПРЕЖЕНИЕ

Извършител: Промени в настроението. Критикува. Изолира жената. Оттегля любовта си. Вербално насилие. Злоупотреба с алкохол и наркотици. Заплашва. Унищожава имуществото.

Реакция на жената: Опитва се да го успокои. Обгрижва го. Оттегля се от семейството и приятелите. Кара децата да са кротки. Съгласява се. Опитва се да рационализира. Много внимава с думите и действията си.

ФАЗА НА ИЗБУХВАНЕ:

Извършител: Прибягва до физическо насилие. Лишаване от свобода. Сексуално насилие, включително и изнасилване. Използване на оръжия. Вербално насилие. Унищожаване на имуществото.

Реакция на жената: Защищава себе си и децата. Свързва се със службите за подкрепа. Докладва за насилието в полицията. Опитва се да рационализира. Отвърща на насилието. Тръгва си.

3.1 Колело на властта и контрола: Моделът Дулут

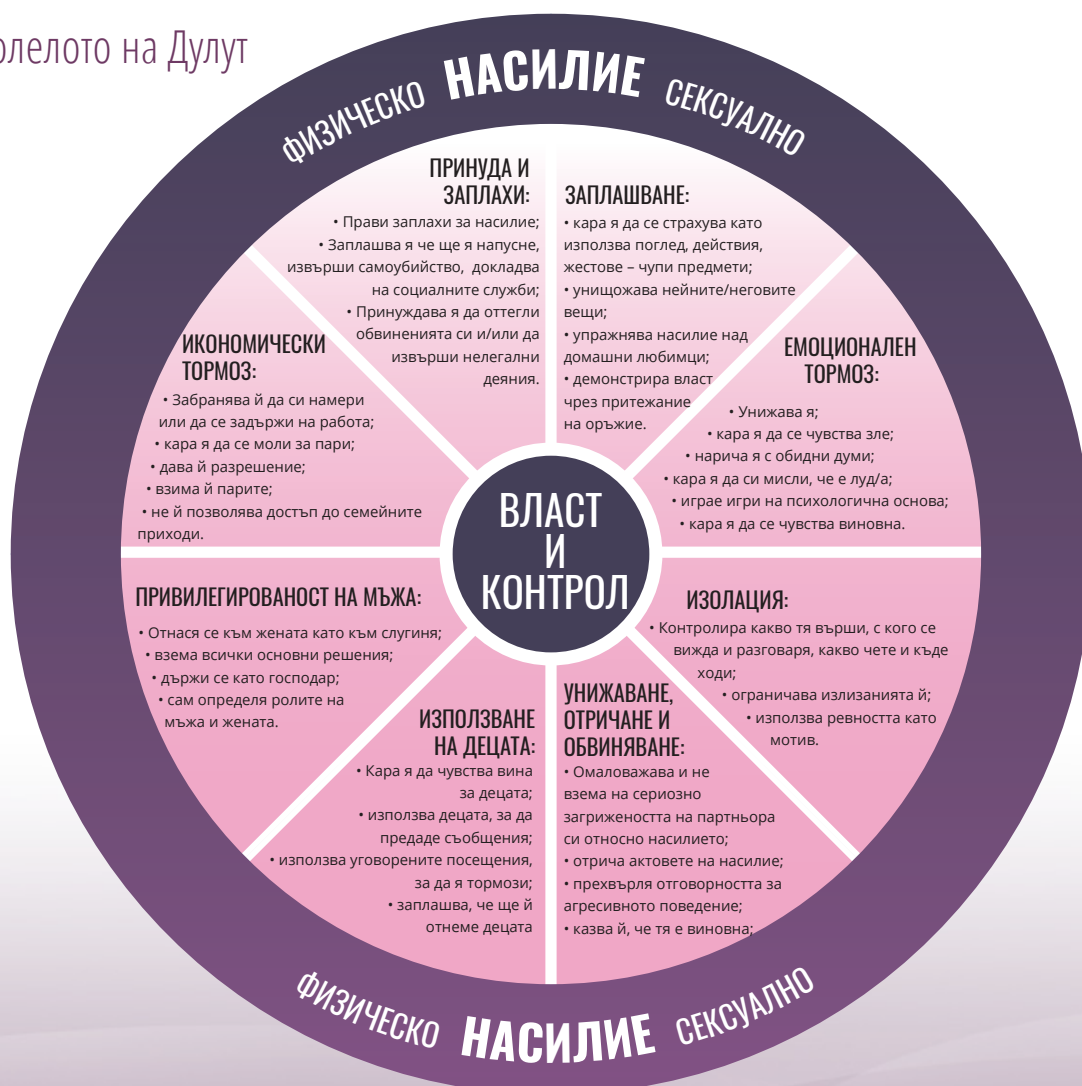
Колелото на властта и контрола се използва за илюстрация на моделите на поведение от страна на насилника, чрез които той има за цел умишлено да контролира или сплаши партньора си.

За създаването на инструмента е използван опита на жени, преживели насилие от своите партньори в Дулут, малко работническо градче в Северна Минесота, САЩ. Преведено е на 40 езика и отразява опита на жените в световен мащаб.

Дулут е избран като най-подходящото населено място в Минесота, където силите на гражданските и публични организации да бъдат обединени в полза на създаване на координационен механизъм за отговор на домашното насилие.

Колелото на властта и контрола се характеризира с моделите на поведение, които насилника използва, за да оказва умишлен контрол или принуждава чрез заплахата интимния си партньор. Колелото представя опита на жените, които живеят в насилствена връзка. Това колело дава точно обяснение на тактиките, които един мъж използва при извършване на насилие над жените. Ето затова думите „власт и контрол“ се намират в центъра на колелото. Насилникът систематично употребява заплахи, сплашване и принуда, за да внуши страх в партньорката си. Тези поведения съставят отделните сектори на колелото. Физическото и сексуалното насилие обединяват всички типове поведение – насилието е обръчът на колелото ¹.

3.1.1 Колелото на Дулут

ЗАКОНОВА РАМКА

Нормативните документи са важни инструменти, които установяват мерки за защита, сътрудничество и подкрепа на пострадалите от домашно насилие, включително и услуги и права за подкрепа.

Правата на жетвите са гарантирани от човешките права, гражданските права и законодателството обвързано с човешките права – важна сфера, която гарантира основните права и свободи. Те се базират на документи като Всеобщата декларация за правата на човека или Европейската конвенция за правата на човека. Също така гражданското право и наказателното право рамкират правилата и процедурите, които съдилищата трябва да следват спрямо получените жалби. Те се отнасят както до правата на жената, преживяла насилие, така и на извършителя - за правото на справедлив съдебен процес или изслушване.

Освен това семейното право обхваща брачните и разводните дела, правата на децата и правото на собственост и пари в случай на развод поради насилие в семейството.

Домашното насилие се регулира на различни нива и от различни видове законодателни документи, както е показано в таблицата по-долу:

Ниво	Примери на правни документи
Глобално	• Декларации, конвенции, основни принципи и насоки на ООН • Процесуални процедури и доказателства пред Международния криминален съд
Европейско	• Споразумения, регулации, директиви, решения, мнения или препоръки • Европейски конвенции или препоръки на Съвета на Европа • Ратифицирани международни споразумения
Национално	• Планове за действие • Резолуции • Законопроекти • Регулации • Нормативни и поднормативни административни актове

Таблица 1. Нива и видове нормативни документи

4.1 Препоръки на глобално ниво

Изготвените глобални препоръки от:

- ➔ ООН
- ➔ Европейската комисия (ЕК)
- ➔ или от Съвета на Европа (СоЕ)

онагледяват важността на проблема и са съществена стъпка към подобряване на ситуацията с жените, преживели насилие в световен мащаб.

Има много примери на добри практики в историята на ООН, ЕК и СоЕ. Струва си да споменем Конвенцията срещу насилието над жени, изработена от СоЕ, която има важно въздействие върху живота на всички жени, претърпели насилие.

Дадените препоръки нямат законова сила, но са договорени и гласувани. Дори без правен статут, те имат политическа тежест, и страните по света предприемат съответните законови мерки за защита и борба със всяка форма на насилие.

Националните мерки за борба с домашното насилие са в съответствие с глобалните препоръки, които да гарантират, че всички страни по света ще въведат законови актове за защита и борба с всяка форма на насилие.

Глобалните препоръки имат за цел да подпомогнат държавите и останалите заинтересовани лица да разширят въздействието на съществуващите или да разработят нови закони, които да защитят жените.

Законодателството трябва да бъде прилагано и контролирано константно и да се отделят адекватни ресурси за решаване на проблема.

Персоналът и служителите, работещи в тази област, трябва да притежават умения, капацитет и чувствителност, за да прилагат духа и буквата на закона.

4.2 Законови инструменти за защита правата на жените, преживели насилие

4.2.1 ООН

- ➔ Всеобща декларация за правата на човека - Арабски, Китайски, Английски, Френски, Руски, Испански
- ➔ Пекинска декларация и платформа за действие - Английски
- ➔ Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените – Английски
- ➔ Декларация за основните принципи на правосъдието за жертвите на престъпления и злоупотреба с власт (1985) – Английски
- ➔ Декларация за основните принципи на прилагане на програми за възстановително правосъдие по наказателни дела, ECOSOC Res.2002/12 (2002) – Английски
- ➔ Резолюция ECOSOC 2005/20 - Насоки за правосъдието по дела, свързани с жертви на деца и свидетели на престъпността – Английски
- ➔ Основни принципи и насоки за правото на подкрепа и обезщетение на жертвите на груби нарушения на международното право в областта на правата на човека и сериозните нарушения на международното хуманитарно право – Арабски, Китайски, Английски, Френски, Руски,

Испански.

- ➔ [Конвенция срещу международно организирани престъпления, Статия 1, 14, 24 и 25 \(2000\) + Протокол за предотвратяване, премахване и наказване на трафика на хора, особено жени и деца \(2000 г.\) - Арабски, Китайски, Английски, Френски, Руски, Испански](#)

4.2.2 Международен наказателен съд

- ➔ Римски статут на международния наказателен съд (МНС), Член 68, 75, 79 and 93 (1998) - *Арабски, Китайски, Английски, Френски, Руски, Испански*
- ➔ [Правила на процедура и доказателства, Секция III, Жертви и Свидетели, ICC-ASP/1/3 \(2002\) - Английски](#)

4.3 Европейски инструменти

4.3.1 Съвет на Европа

- ➔ [Европейска конвенция за обезщетенията на жертвите на тежки престъпления, Страсбург, 24. XI.1983 \(CETS 116\) - Английски](#)
- ➔ Препоръка II за Позицията на Жертвата в Рамките на Наказателното Право и Процедури(1985) - *Английски*
- ➔ Препоръка No. R (99) 19 за Медиацията в Наказателни Дела - *Английски, Френски, Румънски*
- ➔ Препоръка 8 за Подкрепата на Жертви на Престъпления (2006) - *Английски, Френски*
- ➔ [Комитет за Превенция и Борба с Насилието над Жени и с Домашното Насилие \(Committee On Preventing And Combating Violence Against Women And Domestic Violence - CAHVIO\) - Английски](#)
- ➔ [Конвенция за Превенция и Борба с Насилието над Жени и с Домашното Насилие \(2011\)](#)
- ➔ [Изводи на Съвета по План за Действие за Човешките права и Демокрацията - 2015-2019](#)
- ➔ Препоръка CM/Rec (2007) 17 на Комитета на Министрите до държавите членки за стандарти и механизми относно равнопоставеността на половете
- ➔ 2009 - CM(2009)68 final, 6 May 2009 - Декларация за реално постигане на равенство между половете
- ➔ 2010 - Препоръка [CM/Rec\(2010\)5](#) за мерките за борба с дискриминацията въз основа на сексуална ориентация или полова идентичност
- ➔ Съвет на Европа: Интернет портал с национални кампании, данни, контакти https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Aboutdomesticvio_en.asp

4.3.2 Европейски съюз

- ➔ [Рамково решение относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления \(2001/200/JHA\) - Многоезичен достъп](#)
- ➔ [Директива относно обезщетението на жертвите на престъпления, 2004/80/ED \(2004\) - Многоезичен достъп](#)
- ➔ [Европейски насоки за насилието срещу жени и момичета и борбата с всички форми на дискриминация срещу тях](#)

4.4. Имплементация и Мониторинг

Законодателството трябва:

- ➔ Да бъде имплементирано в контекста на цялостната стратегия и план за действие на национално ниво;
- ➔ Да предостави бюджет, за да подсили реализацията му;
- ➔ Да предвижда приемането на правила и разпоредби и създаването на специализирани институции, включително полиция, прокурори и съдилища;
- ➔ Да предвижда създаването на специфичен институционален механизъм (например междусекторно сътрудничество) и събирането на статистически данни, включително чрез участието на националната статистическа служба.

КАК ДА ДЕЙСТВАМЕ: ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

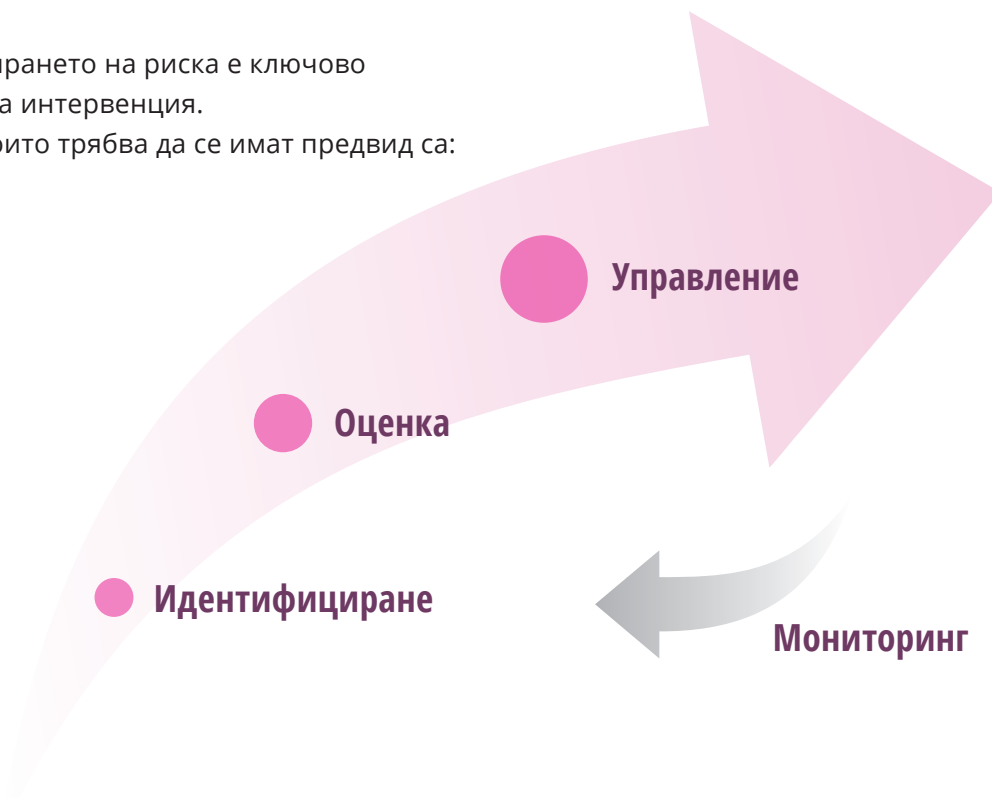
Оценката и Управлението на риска е продължителен процес на:

- ➔ идентифициране на опасностите
- ➔ оценка на рисковете
- ➔ предприемане на действие за смекчаване на риска
- ➔ мониторинг
- ➔ и оценка

Също така,

- ➔ Рискът не е статичен.
- ➔ Рискът се променя с времето.
- ➔ Рискът се влияе от различни фактори.
- ➔ Рискът може да бъде индикатор за ескалация на насилието.
- ➔ Смесът му се влияе и от контекста и възприятията на преживелите насилие.
- ➔ Контекстът на домашното насилие се променя бързо, както и риска, неговата природа и индивидуални възприятия.

Идентифицирането на риска е ключово за успешната интервенция.
Стъпките, които трябва да се имат предвид са:

5.1 Оценка на риска

- ➔ Динамичен и продължителен процес;
- ➔ Не предвижда напълно точно риска - но се отнася до вероятността от по-нататъшно възникване и / или тежест на въздействието;
- ➔ Идентифицира хората, които могат да пострадат;
- ➔ Анализира и идентифицира вредата и рисковите фактори;
- ➔ Определя наличието на защитни фактори;
- ➔ Оценява типа риск, неговият обхват, неговата природа и въздействието му;
- ➔ Подпомага жените в тяхното разбиране на нивото на риск;
- ➔ Ако оценката е направена правилно става основа за управлението на риска.

Процесът на оценка на риска е следният:

1. **Идентификацията на риска** се опитва да отговори на следните въпроси: Какво може да се случи? Къде? Кога? Защо? Как?
2. **Анализът на риска** се опитва да идентифицира природата на риска, както и неговото ниво
3. **Оценката на риска** сравнява резултата с критериите, определящи значимостта на риска

5.2 Организационни Процедури

Всяка една организация, която използва инструмент за оценка на риска, трябва да е постигнала съгласие по отношение на:

- ➔ целите и задачите
- ➔ разумната продължителност на оценката
- ➔ как да се подсигури участието на жената, преживяла насилие
- ➔ как да се получи съгласие за използването на информацията от преживелият насилие (искане за съгласие)

- ➔ конфиденциалността на информацията и границите, до които тя може да се простира
- ➔ кой ще извърши оценката на риска

В допълнение, трябва да се постигне съгласие и за:

- ➔ За какво ще бъде използвана събраната информация;
- ➔ Какво ще бъде споделено с преживелият насилие и каква информация и /или съвет ще бъде даден;
- ➔ Какво да бъде споделено в системата (каква информация и в какъв формат) така, че да бъде в помощ за последващите услуги или насочване към професионалисти, които ще бъдат въвлечени в интервенцията
- ➔ Къде ще бъде съхранявана информацията и кой ще има достъп до нея
- ➔ По какъв начин ще се подсигури безопасността на жената
- ➔ Как ще се управлява риска.

Професионалистите, ангажирани с оценка на риска би трябвало:

- ➔ Да имат общо разбиране за домашното насилие и риска;
- ➔ Да имат възможността да идентифицират риска, да правят оценка и да могат да го управляват;
- ➔ Да имат общ подход за оценката на риска, комбинирайки:
 - ➔ възприятието на жената, преживяла насилие по отношение на риска и безопасността;
 - ➔ рискови показатели, базирани на доказателство
 - ➔ професионална преценка
- ➔ Да се уверят, че ключовите показатели на риска са разгледани;
- ➔ Да разбират, че всяка намеса има потенциал да увеличи риска от нанасяне на вреда върху преживелите насилие;

5.3 Управление на риска

- ➔ Това е комплексен процес, който се основава на извършената оценка на риска;
- ➔ Има за цел да намали или минимизира риска;
- ➔ Не може да премахне напълно риска и не винаги предотвратява вредата;
- ➔ Включва различни стратегии – включително защитни стратегии/стратегии за безопасност и търсене на отговорност от насилниците;
- ➔ Трябва да се вземат предвид нуждите на преживелите насилие (жени и деца);
- ➔ Изисква мултидисциплинарен подход и сътрудничество;
- ➔ Осигурява по-добро разбиране на характера на риска и по този начин позволява по-добър подход и планиране;
- ➔ При постъпването на нова информация, трябва да се направи допълнителен преглед на оценката на риска.

Освен това е важно да запомните, че:

- ➔ Съществува голяма вероятност от ескалация на злоупотребата при случаи на домашно насилие;
- ➔ Разкриването на насилието може да постави жената, преживяла насилие, в състояние на бъдещ риск;
- ➔ В по-голяма част от убийствата, рисковите фактори са били известни. Но не винаги са били разпознати навреме.

Професионалистите трябва да имат предвид и следните съображения:

- ➔ Как да се насърчават решенията и мерките за защита на преживелите насилие?
- ➔ Как да се избегне и предотврати повторно възникване на насилие?
- ➔ Как да се максимизират ресурсите на общността, за да се отговори ефективно на домашното насилие?

5.3.1 Принципи при Управление на Риска

- ➔ Управлението на риска да включва жената, преживяла насилие, при разработката, приложението и проследяването на плана за безопасност;
- ➔ Професионалистите работят съвместно с други институции, които участват в подпомагането на преживялото насилие лице;
- ➔ Всички включени страни постигат съгласие за тяхната роля в оказването на подкрепа и съгласуват помежду си ролята, изпълнението и проследяването на плана за безопасност;
- ➔ Рисковете редовно трябва да бъдат наблюдавани и преразглеждани;
- ➔ Оценката на риска трябва да се има предвид при всички случаи – не само за идентифициране на високорисковите случаи. Ако не се предприеме интервенция навреме случаят със стандартно ниво на риск може да се превърне във високорисков случай.
- ➔ Оценките на риска трябва да се свеждат до вниманието на хората вземащи релевантни за процеса решения, както и до жените, преживели насилие.

Стратегиите за управление на риска са базирани на цялостна реакция, който включва стратегии за защита на жените, преживели насилие и стратегии за ограничаване и подвеждане под отговорност за извършителите.

5.3.2 Управление на риска – Ключови дейности

- ➔ **Мониторинг:** извършване на оценка на риска през определено време, за да се адаптират мерките, където е необходимо.
- ➔ **Услуги за подкрепа:** предоставяне на здравни и социални услуги за овластяване на жените, преживели насилие, вкл. подкрепа по здравни, правни и трудови въпроси.
- ➔ **Надзор:** ограничаване на личната свобода и правата на насилника, за да се избегне повторно нападение (правна намеса).
- ➔ **План за безопасност:** минимизиране на въздействието в случай на продължаващо насилие и мобилизиране на ресурсите за осъществяване на защита. Дейностите в плана за безопасност могат да бъдат разработени съвместно от няколко организации.

КАК ДА КОМУНИКИРАМЕ С ЖЕНА, КОЯТО Е ПРЕЖИВЯЛА НАСИЛИЕ:

Хората трябва да са наясно, че:

- ➔ По време на разказа, жената може да бъде изложена на риск от по-тежка злоупотреба / насилие: ако извършителят знае, че тя иска подкрепа, достъп до услуги или планира опит за напускане на насилствената връзка;
- ➔ Вашата роля не е да насърчавате жената да напусне връзката;
- ➔ Може да не сте в състояние да предоставите необходимата подкрепа; Следователно винаги трябва да знаете каква други възможности за подкрепа съществуват и да предоставите тази информация на жената.

Когато събирате информация и комуникирате с жена, преживяла насилие, вие трябва да:

- ➔ установите връзка с жената;
- ➔ адаптирате езика спрямо човека, който е пред вас;
- ➔ възприемате казаното сериозно и да вярвате в думите на жена, преживяла насилие;
- ➔ приемете неутрална позиция и да показвате открит и прозрачен подход
- ➔ използвате умения за активно и рефлексивно слушане (понякога жените отговарят на няколко въпроса едновременно)
- ➔ използвате въпроси, за да съберете / потвърдите информацията (уменията за задаване на въпроси имат добавена стойност)

Тогава, ключовите елементи за споделянето на информация са:

- ➔ Обяснете каква информация ще бъде споделена, как, защо и кога;
- ➔ Винаги търсете съгласието на жената, преживяла насилие
 - Не винаги е необходимо съгласие - АКО децата/непълнолетни членове на семейството са изложени на повишен риск от сериозна вреда или жената, преживяла насилие, е изложена на риск от сериозна вреда и/или убийство
- ➔ При вземането на решение относно обмяна и предоставянето на информация на трети страни, мислете първо за безопасността и благополучието на жената, преживяла насилие;
 - Запишете причините за решението си
- ➔ Когато е необходимо, потърсете съвет по отношение на плана за безопасност
- ➔ Уверете се, че споделената информация е точна, актуална, подходяща и необходима, за да предпазите жените, преживели насилие от по-голяма опасност

ПЛАН ЗА БЕЗОПАСНОСТ: СЪВЕТИ ЗА МИНИМИЗИРАНЕ НА РИСКА

Някои съображения, които трябва да имате предвид, за да минимизирате риска за жена в насилствена връзка:

- ➔ Какви възможности са налични, ако жената има нужда да напусне жилището си?
- ➔ Ако жената има деца, какви са възможностите за повишаването на сигурността им?
- ➔ Как може да се гарантира безопасност на жената на публични места?
- ➔ Как може да се гарантира безопасност на жената, ако тя продължи да живее с насилника?
- ➔ Как може да се гарантира безопасност на жената, ако тя живее отделно от него?
- ➔ Каква друга подкрепа е налична и дали тя би била от помощ за жената, преживяла насилие?

Общи бележки:

- ➔ Обсъдете с жената, кой е най-подходящият начин за поддържане на контакт с нея (как Вие може да се свържете с нея, както и как тя може да се свърже с Вас).
- ➔ Решете заедно какви ще бъдат следващите стъпки и какви са сроковете за тяхното изпълнение.
- ➔ Ако е необходимо, свържете се и с други релевантни организации с нужната експертиза за подкрепа.
- ➔ Дали в момента тя има нужда от нещо допълнително, за което Вие може да и помогнете?
- ➔ Подсигурете на жената списък с важни телефонни номера и ѝ обяснете как да пази информацията.
- ➔ Напомнете на жената при всеки случай на спешност да звъни на полицията.
- ➔ Разпишете план за действие.

7.1 Съвети: В случай на спешност

Полезни съвети, които можете да предоставите на жената, за да минимизирате риска за нейния живот, когато е вкъщи:

- ➔ Да стои далеч от кухнята.
- ➔ Да стои далече от банята, тоалетната или малките пространства.
- ➔ Да се насочи към стая с врата.
- ➔ Да се насочи към стаята, в която има телефон, за да може да извика помощ.
- ➔ Да позвъни на 112 (или на съответния национален телефон).

- ➔ Да си помисли за съсед или приятел, към който може да се обърне за помощ.
- ➔ Като пристигне полицейският служител да му разкаже какво се е случило. Да помоли за неговото/нейното име и служебен номер.
- ➔ Ако е наранена, да потърси медицинска помощ;
- ➔ Да направи снимки на нараняванията;

7.2 Съвети: Защита в пределите на жилището

Полезни съвети, които могат да минимизират риска за жената:

- ➔ Научете откъде може да намерите помощ;
- ➔ През цялото време подсигурете телефон или мобилен телефон, който да е с Вас;
- ➔ Ако насилникът се изнесе, сменете патрона на врата;
- ➔ Планирайте маршрут за бягство от дома си;
- ➔ Помислете си къде може да отидете, ако се наложи да избягате;
- ➔ Помолете съседите си да звъннат на полицията;
- ➔ Подгответе си чанта с най-важните неща. Поставете чантата на сигурно място;
- ➔ Включете пари в брой, ключовете на колата, както и важни документи/ информация в чантата;
- ➔ Сменете си телефонния номер;
- ➔ Завършете курс за самоотбрана.

7.3 Съвети: Как да предпазим децата

Научете децата:

- ➔ Да не се месят по време на спор/кавга;
- ➔ Как да стигнат до безопасно място;
- ➔ Как да повикат помощ.
- ➔ Да стоят далеч от кухнята.

Уверете се, че в училището са информирани, че адресът и телефонът Ви не трябва да бъдат предоставяни на НИКОГО.

7.4 Съвети: Как да подсигурите безопасността, когато сте навън

- ➔ Променете обичайните си навици за пътуване;
- ➔ Опитайте се да пътувате винаги придружени от различни хора;
- ➔ Пазарувайте и теглете пари от различни места;
- ➔ Закрийте всякакви общи банкови сметки;
- ➔ Носете винаги със себе си решението на съда и спешните телефонни номера;
- ➔ Винаги бъдете с мобилен телефон.

ПОЛЕЗНИ ИЗТОЧНИЦИ, ВКЛЮЧВАЩИ РЕАЛНИ ЖИТЕЙСКИ ИСТОРИИ И СЪВЕТИ ОТ ЖЕНИ, ПРЕЖИВЕЛИ ДОМАШНО НАСИЛИЕ И ЕКСПЕРТИ.

8.1 Обучение за професионалисти

- ➔ Мрежата Wave:
<https://www.wave-network.org>
- ➔ Ресурсен център за Домашно насилие Виктория:
<http://www.dvrcv.org.au>
- ➔ Респект:
<http://respect.uk.net>
- ➔ Проект РАСТ – Промотиране на Осъзнатост за Сътрудничество и Обучение в сферата на Домашното насилие
<http://pact-eu.org>
- ➔ Проект Sunia Geel 2: Да предотвратим и да се борим с насилието срещу деца, млади хора и жени – да защитим жените, преживели насилие и групите в риск:
<http://suniageel2.eu/wp/>
- ➔ Проект Е-MARIA – Европейски Наръчник за Управление на Риска в сферата на Домашното насилие
www.e-maria.eu

8.2 Реални истории и съвети от жени, преживели домашно насилие и експерти:

- ➔ Съвети за жертви на злоупотреба, от жена преживяла домашно насилие, видео ресурс:
<https://www.youtube.com/watch?v=z6yTvlFuig8>
- ➔ Да оцелееш след домашно насилие: съвет от експерт:
https://www.huffingtonpost.com/therese-borchard/surviving-domestic-abuse_b_652886.html
- ➔ Домашни Закрилници, Истории на преживели домашно насилие:
<https://www.domesticshelters.org/domestic-violence-articles-information/category/true-survivor-stories>
- ➔ Горещата линия, Истории:
<http://www.thehotline.org/about-us/share-your-story/>
- ➔ Хъфингтън пост, Шест оцелели от Домашно Насилие разказват Защо Никога не е Толкова Просто:
https://www.huffingtonpost.com/2014/09/12/why-didnt-you-just-leave_n_5805134.html
- ➔ Център за Домашно спокойствие, Истории от преживели домашно насилие:
<http://www.centerfordomesticpeace.org/stories-survival>
- ➔ Ресурсен център за Домашно насилие Виктория: Истории
<http://www.dvrcv.org.au/true-stories>

imProve
emPROVE

ПОРЕДИЦА ОТ

ИНОВАТИВНИ
ПРОДУКТИ

EMPROVE

КРАТКО ВЪВЕДЕНИЕ

След като вече сте запознати със сърцевината на Наръчника за Първа Помощ EMPROVE, има много по-голяма вероятност да разпознаете признаците на домашно насилие, да бъдете способни да различавате неговите видове, да генерирате повече идеи как да действате и да комуникирате в такива случаи и да не бъдете подвеждани от често срещаните стереотипи по темата.

EMPROVE не спира дотук. Не става въпрос само за РАЗПОЗНАВАНЕ, а също и за ПОДКРЕПА на всички тези жени в тяхната борба за преодоляване на насилието в своя дълъг и значим път към икономическа независимост.

Следващите страници ще ви предоставят кратък преглед на продуктите EMPROVE, и ще ви помогнат да предложите по-обширна подкрепа на жените, преживели домашно насилие (вероятно всяка трета жена около вас, FRA, 2014).

ОНЛАЙН ПЛАТФОРМА И МИСИИ

Цел на този продукт: Овластяване чрез икономическа независимост, дългосрочна мотивация, сътрудничество, креативност, нетуъркинг и др.

Насилието засяга приблизително 13 000 000 жени в Европа, спрямо най-цялостното изследване по темата към момента (FRA, 2014).

Всички тези жени се сблъскват с едни и същи общи предизвикателства в тяхната борба за преодоляване на насилието:

- а. **ПРИЕМАНЕ:** Предизвикателството да признаеш, че имаш нужда от помощ и да я потърсиш в самото начало.
- б. **ДОКЛАДВАНЕ:** Само 13-14% от жените съобщават за най-сериозния случай на насилие.
- в. **Намиране на помощ:** Предизвикателството да се намери нужната цялостна подкрепа във всеки град - почти една на всеки пет жени (19%) в ЕС не е наясно с никоя от услугите за подкрепа на жени, преживели насилие, в нейната страна.

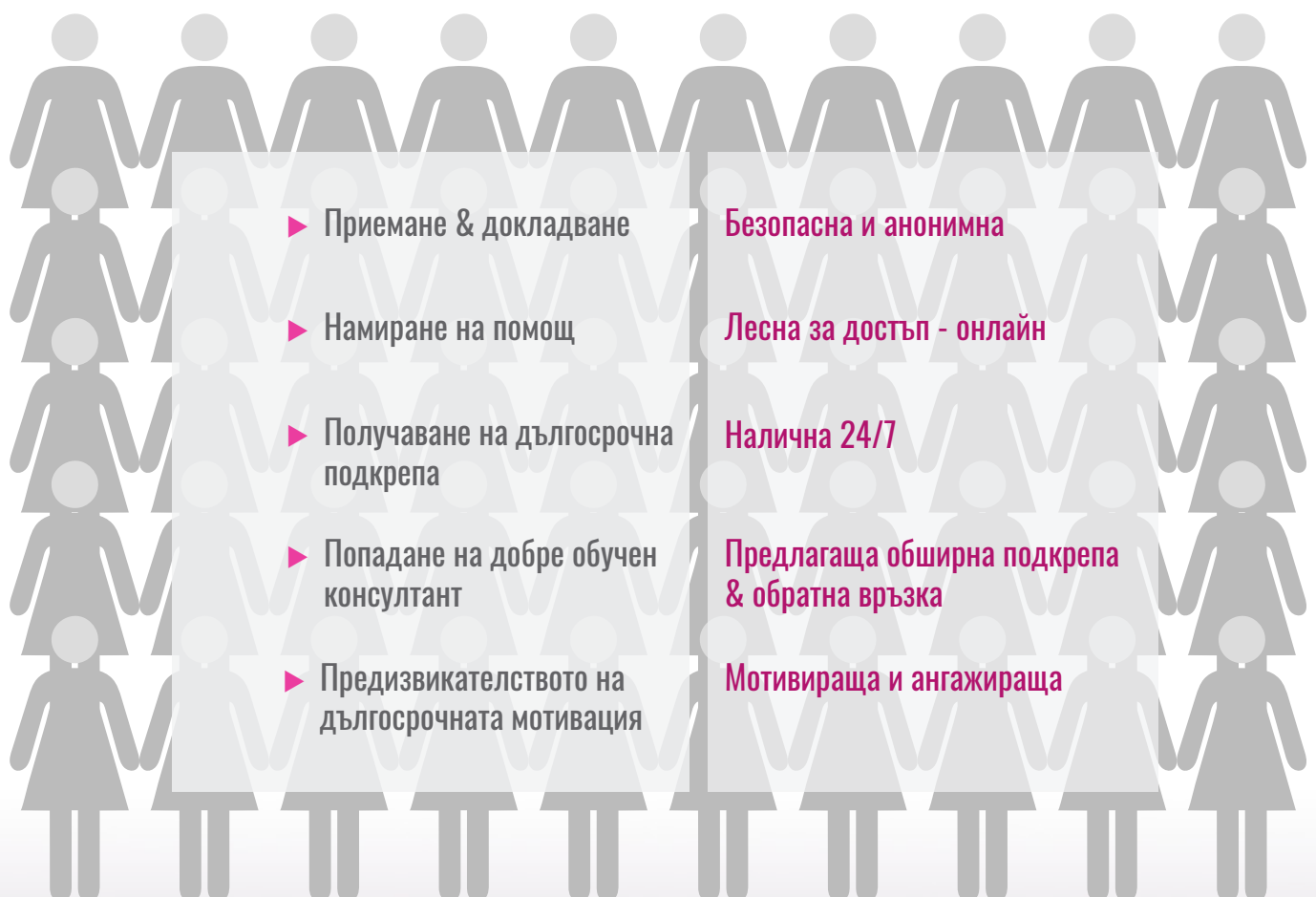
г. **Получаване на дългосрочна подкрепа:** услугите често се финансират за период от 3 до 6 месеца, а овластяването и истинската промяна в реалния живот не са битки, които могат да бъдат спечелени в такъв кратък период от време.

д. **Попадане на добре обучен консултант:** Както и пилотното изследване на EMPROVE също потвърди, има голямо текучество на персонала, работещ в тази област, и голямо предизвикателство да бъде обучен и да му се предостави информация за наличните инструменти за подкрепа.

е. **Предизвикателството на дългосрочната мотивация** към реална промяна в собствените нагласи, поведения и живот е друга основна пречка пред жените.

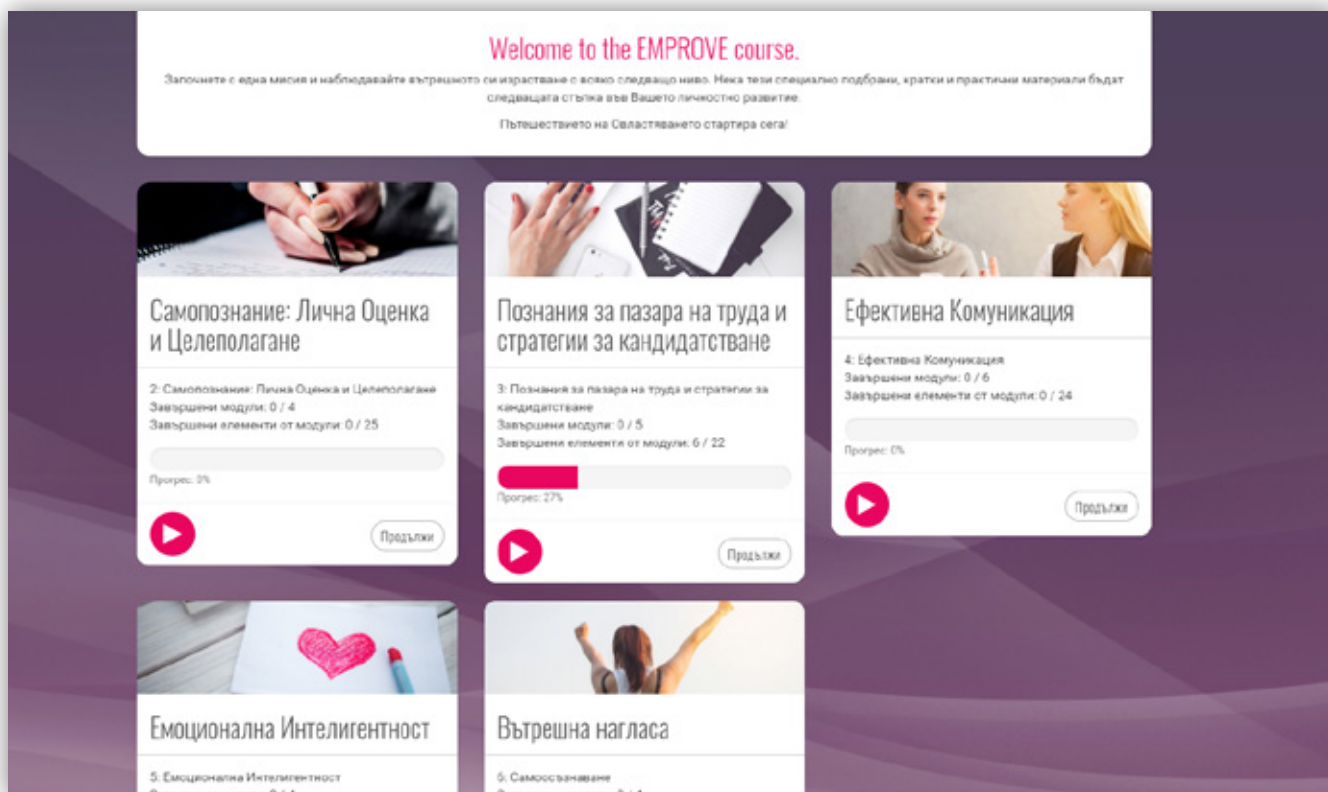
ОТГОВОРЪТ: ПЛАТФОРМАТА EMPROVE

За да подкрепи всички тези жени, които са преживели домашно насилие, по пътя към тяхното овластяване и икономическа независимост, EMPROVE разработи услуга, която е:

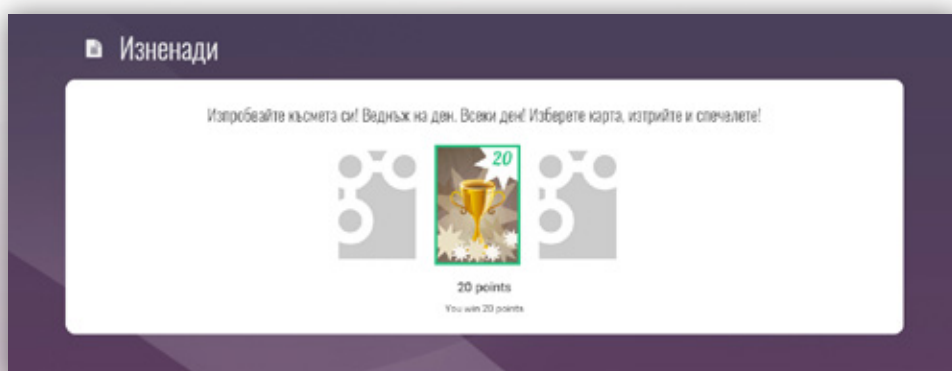
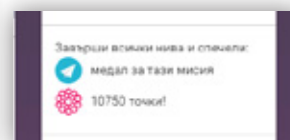
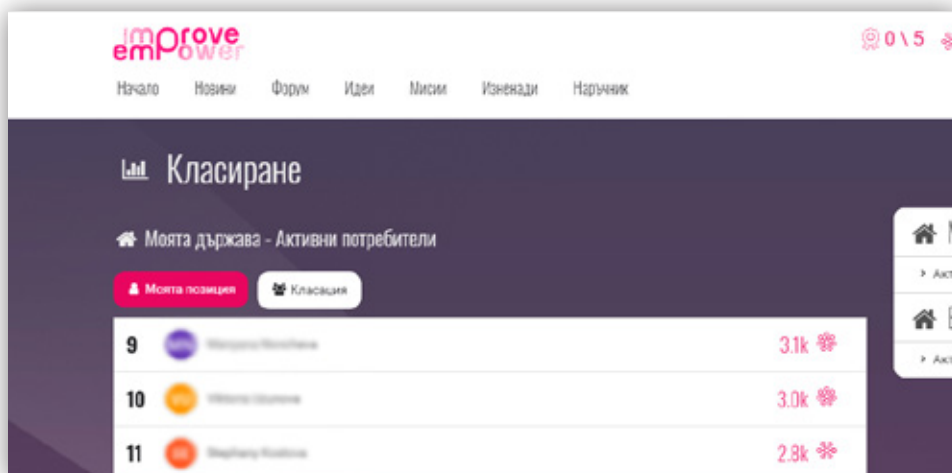

Платформата EMPROVE е дигитално пространство, където всяка жена може да:

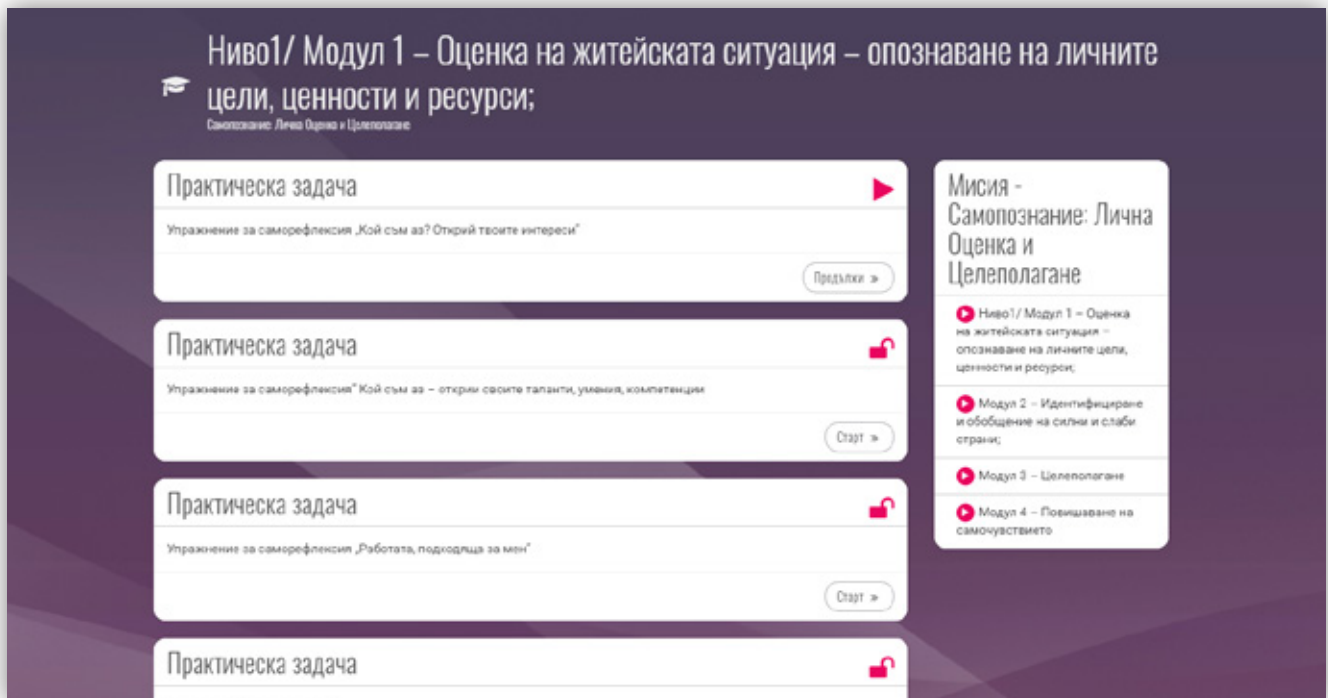
- а. преминава през специално разработени обучителни мисии, които повишават нейната самоосъзнатост, нейното овластяване,

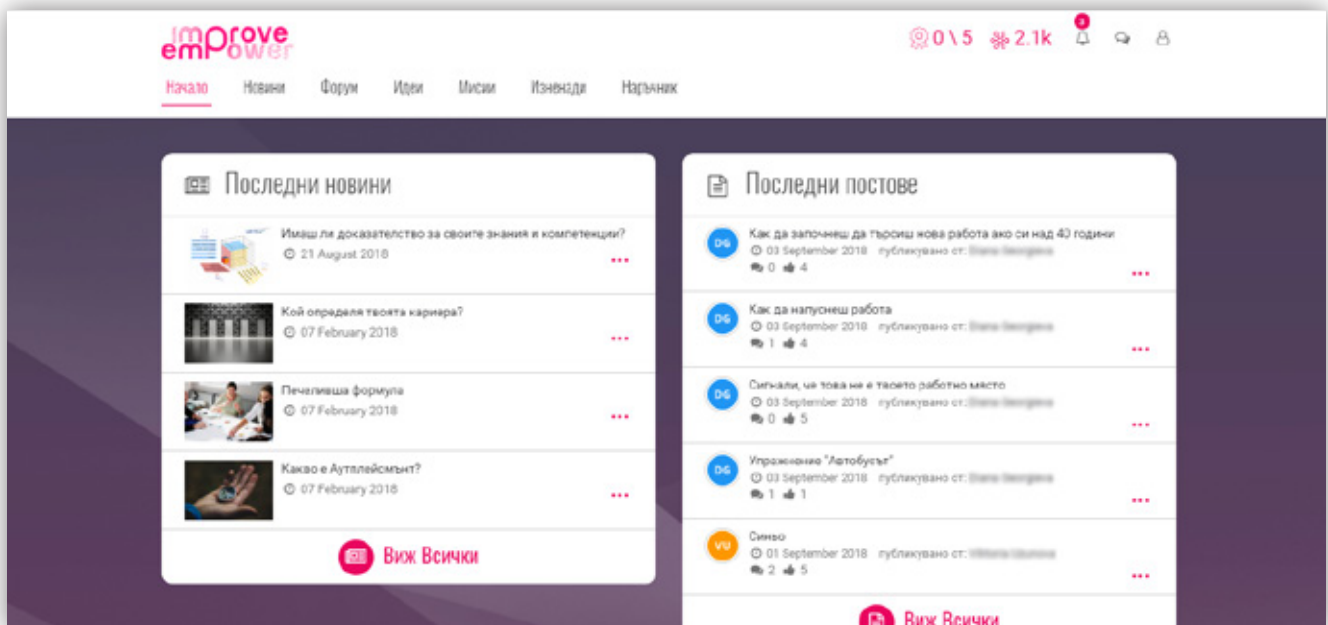
- б. да се мотивира чрез трупането на точки, спечелването на баджове, да бъде вдъхновена от останалите потребители в класацията или просто да играе Играта, да черпи идеи, и да се радва на подготвените изненади,

в. да разрешава практически задачи и да получава регулярна, конструктивна обратна връзка за своето представяне, от своя личен ментор

г. да се свърже с други жени, имащи сходна съдба и с експерти или да научи множество полезна информация и новини

Как можете да използвате този продукт на EMPROVE?

- Сподели информация за платформата, за да достигнем заедно до повече жени в нужда!
- Ако си жена – влез в това овластяващо дигитално пространство, впусни се и изиграй някоя от нашите овластяващи обучителни мисии, подкрепяй другите жени във форума, споделяй полезни материали и информация!
- Ако си консултант – стани ментор-доброволец в платформата и подкрепяй жени в тяхното Пътешествие към Овластяването!

БРОШУРА С ДОБРИ ПРАКТИКИ

Цел:

Повишаване на осведомеността и подобрен трансфер на добрите практики в сферата

Тази уникална по рода си брошура на добрите практики ви дава бърз преглед на впечатляващи добри практики в борбата с домашно насилие в следните направления:

- Обучителни/консултантски инструменти, програми,
- Мерки за подкрепа за преживелите домашно насилие,
- Модели/подходи използвани в процеса на консултиране на жени, преживели домашно насилие;
- Обучителни инструменти за професионалисти, работещи с оцелели след домашно насилие,
- Национални програми и практики за нетуъркинг.

Това обобщено проучване на добрите практики изследва и идентифицира добри практики в борбата срещу домашното насилие в 13 Европейски държави и в САЩ.

Проучването включва добри практики от следните държави:

Австрия	Швейцария
България	Швеция
Германия	Холандия
Ирландия	Англия
Литва	Америка
Румъния	Италия
Испания	Португалия

Всяка добра практика е представена с препратка към конкретни интернет страници/ детайли за контакт и преглед на необходимите ресурси, преимуществата, ключовите постижения и влияние.

Как можете да се възползвате от този продукт на EMPROVE?

- Информирайте се за различните начини, по които заинтересованите страни биха могли да използват различни механизми и да окажат подкрепа на жените, които са пострадали от домашно насилие.
- Вдъхновете се и трансферирайте някои от тези добри практики във вашата страна!
- Споделете за тези добри практики с околните и им позволете да разгърнат собствения си потенциал по темата!
- Споделете за добрите практики, които вие познавате и ни помогнете да създадем обогатена и вдъхновяваща компилация!

НАБОР ОТ ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОМЯНА В ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА

Цел:

Повишаване на осведомеността на държавно и национално ниво за предизвикателствата, пред които са изправени жените, преживели домашно насилие. Също така и конкретни предложения за решения в тази насока, провокиращи критично мислене и нужда от предприемане на действия от ключови заинтересовани страни вкл. от централна и местна власт.

Да, нашият проект е уникален със своята технологична и социална иновация по пътя към икономическа независимост, но подходът за ефективна борба срещу домашното насилие е много по-многопластов и реална промяна НЕ може да се случи без ефективни политики и механизми на държавно ниво.

Документът е кратък и сбит, но е продукт от процеса на проектен цикъл дълъг почти 2 години и синтезира, обобщава и анализира информация, събирана и генерирана по време на целия проект EMPROVE - от анализ на нуждите, през международни и национални обучения, по време на

пилотната работа на онлайн платформата, както и в хода на дискусиите в поредица кръгли маси EMPROVE.

В този смисъл, препоръките се стремят да вземат предвид както информацията, споделена от преживелите домашно насилие, така и от техните консултанти, работодатели, медицинските лица около тях, полиция и държава.

Как можеш да се възползваш от този продукт на EMPROVE?

- Научи за нови начини, по които органите на държавната власт могат да бъдат по-ефективни.
- Разгледай и адаптирай препоръките към контекста на твоята страна!
- Открий съмишленици и разпространявай този интересен документ към ключови заинтересовани страни

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Този проект (2016-1-IE01-KA204-016906) е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Цялото съдържание на настоящия документ отразява само възгледите на автора и Комисията не носи отговорност за съдържащата се в него информация.

www.emprovetproject.eu